

COĞRAFYA BÖLÜMÜ VE COĞRAFYA ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI MEZUNLARININ MEZUNİYET SONRASI KARŞILAŞTIKLARI İSTİHDAM SORUNU*

Ali İLHAN**

Ali Ekber GÜLERSOY***

Nevzat GÜMÜŞ****

ÖZET

Bu çalışma, coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı mezunlarının mezuniyet sonrası karşılaştıkları istihdam sorununu irdelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri 2003-2013 MEB ve ÖSYM verileri taranarak elde edilmiştir. Tarama yönteminin kullanıldığı araştırmanın, bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sunması umulmaktadır. Türkiye’de coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı mezunları, mezuniyet sonrası istihdam sorunu yaşamaktadırlar. 2013 YÖK verilerine göre Türkiye üniversitelerinde 33 coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı bulunmaktadır. Bunların 17’sinde ikinci öğretim kısmı vardır. 2013-2014 öğretim yılından itibaren mevcut 8 coğrafya öğretmenliği anabilim dalına YÖK’ün aldığı karar sonucunda öğrenci alınmamıştır. Coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı kontenjanı 2003’te 880, 2004’te 890, 2005’te 965, 2006’da 1078, 2007’de 1094, 2008’de 1689, 2009’da 1856, 2010’da 2245, 2011’de 7635, 2012’de 7835 ve 2013’te 4646 kişidir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003’te 36, 2004’te 135, 2005’te 65, 2006’da 93, 2007’de 527, 2008’de 492, 2009’da 881, 2010’da 602, 2011’de 681 ve 2012’de 608 coğrafya öğretmeni atanmıştır. 2013’te ilk kez yapılan ÖABT sınavına, coğrafya öğretmenliği alanında, 4 519 aday girmiştir. Buna karşılık, MEB 2013 atamasında coğrafya öğretmenliğine 481 kontenjan ayırmıştır. Ataması yapılan coğrafya öğretmeni sayısı, mezun sayısına göre oldukça azdır. Bu nedenle mezunların büyük kısmı ya işsiz kalmakta ya da özel sektörde düşük ücretle çalışmaktadır. Öte yandan, 2005’ten itibaren sözleşmeli coğrafya öğretmeni uygulaması başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya eğitimi, coğrafyacı, coğrafya öğretmeni, istihdam.

---

* Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yrd. Doç. Dr. Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: berzcoruh@gmail.com

*** Öğrt. Gör. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: gulersoy74@gmail.com

**** Doç. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, El-mek: nevzat.gumus@gmail.com

**DEPARTMENT OF GEOGRAPHY AND GEOGRAPHY TEACHER
GRADUATES FACED EMPLOYMENT PROBLEM TO AFTER
GRADUATION**

ABSTRACT

This study aims to adres the problem of emplyment faced by the graduates of Geography and Geography Teaching departments. There search data was obtained by scanning the data of MEB (Ministry of Education) and ÖSYM (Student Selection and Placement Center). There search, in which the method of scanning was used, is aimed to contrubite to the studies made in this field. Graduates of Geography and Geography Teaching departments are having problems about employment in Turkey. According to the data presented by YÖK (Board of Higher Education) in 2013, the total number of Geography and Geography Teaching departments is 33 in Turkish universities. 17 of them provide evening education. From the academic year 2013 – 2014, no students were accepted to 8 of the current Geography Teaching departments, as a result of the decision given by YÖK. The quotas of Geography and Geography Teaching departments were as follows: 880 people in 2003, 890 in 2004, 965 in 2005, 1078 in 2006, 1094 in 2007, 1689 in 2008, 1856 in 2009, 2245 in 2010, 7635 in 2011, 7835 in 2012 and 4646 in 2013. The number of geography teachers appointed by the Ministry of Education was 36 in 2003, 135 in 2004, 65 in 2005, 93 in 2006, 527 in 2007, 492 in 2008, 881 in 2009, 602 in 2010, 681 in 2011, and 608 in 2012. 4.519 candidates participated in the Preceptorship Content Knowledge Test (ÖABT) when it was initially introduced in 2013. On the contrary, Ministry of Education allowed a quota of 481 for geography teaching in 2013 appointment. The number of the geography teachers that were appointed was considerably high compared to the number of graduates. Therefore a huge proportion of the guardates were either left unemployed, or had to work for low wages in private sector. Besides, in the year 2005, a contractual implementation for Geography Teaching started.

Key Words: Geography education, geographer, geography teacher, employment.

1. Giriş

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızlı gelişmesine rağmen öğretmen, eğitim öğretim faaliyetlerinin zorunlu bileşenleri arasında yer almaktadır. Günümüz koşullarında her meslek dalında olduğu gibi devlet tarafından kurumlaşan meslek adamı yetiştirme ve istihdamına yönelik çalışmalar devam etmektedir. Bu istihdam politikaları öğretmen adaylarını çok yakından ilgilendirmektedir (Bayındır ve diğerleri, 2008: 55; Dilekmen, 2008: 213). Genç ve dinamik bir nüfusa sahip olan Türkiye’de işsizliğin en önemli özelliği, yapısal bir nitelik taşımaktadır. Yaratılan iş arzından çok daha fazla iş talebi ortaya çıkmaktadır (Tatlıldil, 2002: 8; Uygun, 2005: 589; Duruel ve Kara, 2009: 359, Aydın, 2013, erişim: 02.09.13).

Öğretmenlerin istihdamı ile ilgili en önemli sorunlardan biri arz-talep dengesinin sağlanamamadır. Okulöncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği vb. alanlarda halen öğretmen ihtiyacı varken diğer birçok alanda öğretmen fazlalığı vardır. Bugün ülkemizde yaklaşık olarak 350 bine

Turkish Studies

*International PeriodicalFortheLanguages, LiteratureandHistoryofTurkishorTurkic
Volume 8/9 Summer 2013*

yakın öğretmen adayı istihdam edilmeyi beklemektedir. MEB 2001 yılından beri öğretmen alımını ÖSYM tarafından yapılan Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) ile yaparak, yığılmaları ve öğretmen açığını önlemeye çalışmaktadır (Özoğlu, 2010: 23-24).

Coğrafyacı ve coğrafya öğretmenliği birbirinden farklı mesleklerdir. Bu nedenle coğrafya bölümü ile coğrafya öğretmenliği bölümlerinden mezun olanların çalışma alanları farklı olacaktır. Türkiye’de coğrafya bölüm mezunlarının istihdam edilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Coğrafya bölümü mezunlarının önemli bir kısmının coğrafya öğretmeni olarak çalışmak dışında alternatifleri yoktur. Açıklanan kadrolara öğretmenlik formasyonu almış olan coğrafya bölüm mezunları, coğrafya öğretmeni olmak için başvurmaktadır. Bu durum, coğrafya öğretmenliği atamalarında yığılmalara ve açıklanan kontenjanların yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bunun yanında, yasalar nezdinde coğrafyacı olarak meslek tanımı yapılmaması, coğrafya bölümlerinin işlevselliğinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Başka bir deyişle, coğrafya bölümü mezunlarının ne iş yapacağı, hangi misyonlar ve yetilere sahip olacağı yasa ve yönetmeliklerle resmi statüye kavuşmuş değildir.

Günümüzde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin en önemli ekonomik sorunlarından biri işsizlik ve istihdamdır. Küreselleşme sürecinin etkisinin son yıllarda iyice artmaya başlaması ile işsizlik yaygınlaşmış ve genç nüfusu önemli oranda etkilemeye başlamıştır. Birleşmiş Milletler (BM) ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) gibi kuruluşlar; 15-24 yaşları arasındaki kişileri genç olarak tanımlamaktadır. Genç işsizliği oranları birçok ülkede önemli boyutlara ulaşmaktadır (Çetinkaya, 2010: 46).

İş ve istihdam, gençlerin bağımsızlıklarının gelişimini, gelirlerini, kendilerine saygılarını, sosyo-ekonomik ve politik davranışlarının pozitif yönde gelişmesi açısından önemlidir. Bu nedenle genel işsizlik gibi, gençlerin işsiz kalmaları hem bireysel hem de toplumsal anlamda ciddi sorunlara yol açmaktadır (Calderon, 2004: 65).

Türkiye on iki buçuk milyonu geçen genç nüfusu ile gelişme için önemli bir potansiyele sahiptir. Ancak, istihdam artışının nüfus artışının gerisinde kaldığı bir ülkedir. Son yıllarda giderek artan ekonomik büyüme ise istihdam artışına dönüşmemektedir. İstihdamın yarından fazlası kayıt dışında olup, bu sorun artarak büyümektedir. Yaşanan krizler ve ekonomik istikrarsızlık Türkiye’de büyüme hızını yıllarca olumsuz etkilemiş, artan işgücünün de etkisiyle işsizlik sürekli artış göstermiştir. İşsizler içinde eğitilmiş gençlerin oranı fazladır. Bu nedenle, genç işsizliğinin incelenmesi ayrı bir önem taşımaktadır (Sayın, 2011: 34).

Genç işsizliği oranının, toplam işsizlik ve yetişkin işsizliği oranları ile karşılaştırılması, genç işsizliği sorununun boyutu için kabaca bir fikir edinmemizi sağlamaktadır. 2007 yılı verilerine göre dünyada ortalama toplam işsizlik oranı % 6 iken, genç işsizliği oranı % 12 ile toplam işsizlik oranının yaklaşık iki katıdır. Daha da önemlisi genç işsizliğinin yetişkin işsizliğine oranı ise 3’tür. Türkiye’deki genç işsizliğiyle ilgili temel göstergeler de dünya göstergeleri ile benzerlik taşımaktadır. Türkiye’de, 2009 yılı Ocak dönemi itibarıyla toplam işsizlik oranı % 16 iken, genç işsizliği oranı % 28 ile toplam işsizlik oranının yaklaşık iki katıdır. Genç işsizliğinin yetişkin işsizliğine oranı ise 3’tür. Bu veriler, küresel ölçekte etkili olan işsizliğin gençleri önemli oranda etkilediğini ve benzer durumla Türkiye’nin de karşı karşıya olduğunu açıkça göstermektedir (Erdayı, 2009: 134).

Eğitilmiş genç işsizliğinin en fazla olduğu alanlardan biri de coğrafya bölümü ve öğretmenliği anabilim dalıdır (Çizelge 5 ve 6). Eğitilmiş genç işsizliği, Türkiye’de coğrafya bölümü ve öğretmenliği anabilim dalı mezunları arasında giderek yaygınlaşmaktadır. Bu nedenle bu sorunun incelenmesi önem arz etmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

2. Araştırmanın Amacı

Günümüzde oluşan ekonomik krizlerle dünyada dikkat çekici bir durum haline gelen eğitilmiş işsizler ortaya çıkmıştır. Bu durum ülkemizde de temel bilimler (sosyal ve fen bilimleri) alanlarında üniversite eğitimi almış gruplarda belirgindir. Bu çalışma coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği mezunlarının mezuniyet sonrası karşılaştıkları istihdam sorununu analiz etmeyi amaçlamaktadır.

3. Yöntem

Araştırma tarama yöntemi ile yapılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2007: 77; Büyüköztürk ve diğerleri, 2010: 226).

Araştırma verileri, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) 2003-2013 eğitim öğretim yılları “yükseköğretim programları ve kontenjan kılavuzları (Coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenlikleri)” ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003-2013 yıllarında “ilk kez atanan coğrafya öğretmenleri”nin sayısal verileri ile sınırlıdır.

3. Türkiye’de Coğrafya Bölümlerinin ve Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dallarının Gelişimi

3.1. Türkiye’de coğrafya bölümlerinin gelişimi

1935 yılında Ankara üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi bünyesinde coğrafya bölümü açılıncaya kadar uzun yıllar İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü tek başına coğrafya alanında faaliyetini sürdürmüştür. Üçüncü coğrafya bölümü 1974 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi’nde, dördüncüsü 1979 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde açılmıştır (Kayan, 2000: 19). 1990 yılında Fırat, 1993 yılında Harran, K. Maraş Sütçü İmam ve Yüzüncü Yıl üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri açılmıştır. Böylece coğrafya bölüm sayısı 4’ten 8’e çıkmıştır (Çizelge 1, Şekil 1). 1994 yılında Çanakkale Onsekiz Mart ve Süleyman Demirel üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri açılmıştır. 1996’da Afyon Kocatepe ve Fatih üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri açılarak, bölüm sayısı 12’ye ulaşmıştır. 1999 yılında Sakarya ve Uşak üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri açılmıştır. 2000 yılında Balıkesir, 2001’de Marmara, 2003’te Ondokuz Mayıs ve Kilis 7 Aralık üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinin açılmasıyla bölüm sayısı 18’i bulmuştur. Giresun ve Mustafa Kemal üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinin 2008’de açılmasıyla bölüm sayısı 20 olmuştur. 2009 yılında Ahi Evran, Bilecik Şeyh Edebali, Çankırı Karatekin üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri ile Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün açılmasıyla bölüm sayısı 24’ü bulmuştur. 2011 yılında İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü’nün öğrenci almaya başlamasıyla bölüm sayısı 25’e ulaşmıştır (Çizelge 1, Şekil 1).

Çizelge 1. Kuruluş tarihine göre Türkiye üniversitelerinde coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalları (öğrenci alan bölüm ve anabilim dalları esas alınmıştır).

Sıra	Üniversite, Fakülte ve Bölüm	Kuruluş Tarihi
1.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1915
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Coğrafya Bölümü	1935
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1974
4.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1979
5.	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1982
6.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1982
7.	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1982
8.	Selçuk (Necmettin Erbakan) Üni. Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak. Coğrafya Öğretmenliği	1982
9.	Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1990

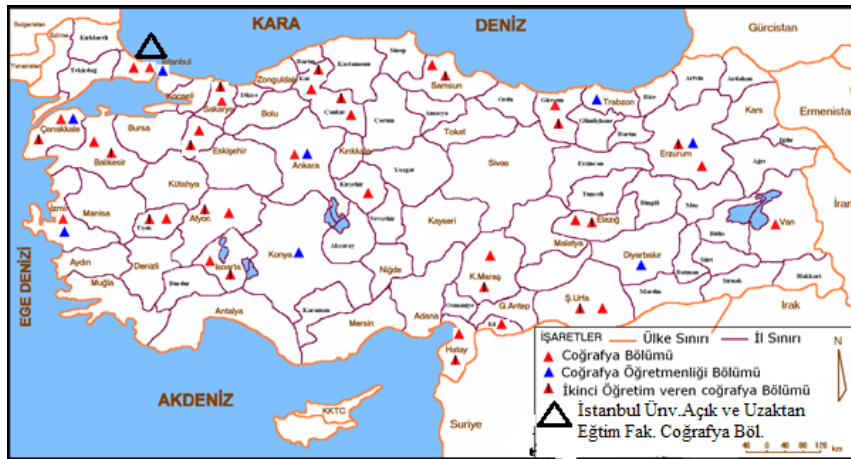
Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

10.	Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1991
11.	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1993
12.	Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
13.	K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
14.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
15.	Çanakkale 18 Mart Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1994
16.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1994
17.	Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği	1994
18.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1994
19.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1996
20.	Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1996
21.	Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1999
22.	Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1999
23.	Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2000
24.	Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2001
25.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2003
26.	Kilis 7 Aralık Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2003
27.	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
28.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
29.	Ahi Evran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
30.	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
31.	Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
32.	Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
33.	İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü	2011

Kaynak: <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universiterimiz.jsessionid=7BD9B353B9EC5D7A84F4876500F18B93>
erişim: 11.07.13 ve Özey, 1998, Koçman 1999, Kayan, 2000.

Şekil 1. 2012 ve 2013 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna göre coğrafya öğretmenliği anabilim dalları, açıköğretim coğrafya bölümü, coğrafya bölümleri ve ikinci öğretim veren coğrafya bölümlerinin Türkiye genelinde dağılışı.

3.1.1. İkinci öğretim veren coğrafya bölümlerinin gelişimi

2003-2013 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları kılavuzlarına göre 2003 yılına kadar ikinci öğretim veren herhangi bir coğrafya bölümü bulunmuyordu. 2003, 2004, 2005, 2006 ve 2007'de ikinci öğretim veren iki coğrafya bölümü bulunuyordu (Atatürk ve Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversiteleri Fen-Edebiyat Fakülteleri Coğrafya Bölümleri). Bu sayı, 4 yeni ikinci öğretim programının açılmasıyla (Afyon Kocatepe, Balıkesir, Harran, Uşak Üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri) 2008'de 6'ya çıkmıştır. 2009'da Fırat, Mustafa Kemal ve Ondokuz Mayıs üniversiteleri fen-edebiyat fakültelerinin ikinci öğretim veren coğrafya bölümlerinin açılmasıyla sayı 9'a çıkmıştır. 2010 yılında ikinci öğretim veren coğrafya bölümlerine Bilecik Şeyh Edebali, Sakarya ve Süleyman Demirel üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinin katılmasıyla sayı 12'ye çıkmıştır. 2011'de ikinci öğretim veren

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

coğrafya bölümü (Çanakkale Onsekiz Mart, Çankırı Karatekin Üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümleri ile Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü) sayısı 15'e çıkmıştır. 2012'de ikinci öğretim veren herhangi bir coğrafya bölümü açılmamıştır. 2013 yılında Ahi Evran ve Giresun Üniversiteleri fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinin ikinci öğretim programlarının açılmasıyla sayı 17'ye çıkmıştır (Çizelge 2, Şekil 1).

Çizelge 2. İkinci öğretim veren coğrafya bölümleri.

Sıra	Üniversite, Fakülte ve Bölüm	Kuruluş tarihi
1.	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2003
2.	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2003
3.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
4.	Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
5.	Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
6.	Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
7.	Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
8.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
9.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2009
10.	Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya B.	2010
11.	Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2010
12.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya B.	2010
13.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya B.	2011
14.	Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya B.	2011
15.	Karabük Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2011
16.	Ahi Evran üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2013
17.	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2013

Kaynak: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12669/gecmis-yillara-ait-kilavuzlar.html> 11.07.13

Böylece Türkiye'de coğrafya öğretimi yaygınlaştırılmış ve akademik kadroların genişletilmesi yoluna gidilmiştir. YÖK uygulamaları ile ülke sathında yaygınlaştırılan coğrafya eğitim-öğretimi, Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okullarının fakülteye dönüştürülmesi ve bağımsız coğrafya bölümlerinin oluşturulması coğrafya alanında araştırma faaliyetlerini arttırmış ve özellikle yerel araştırmaların kolaylıkla yapılabilmesine göreceli olanaklar sağlanmıştır. Ancak, bu iyi niyetli girişimler istenildiği ölçüde ve düzeyde yürütülememiştir (Koçman,1999: 8).

3.2. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü

2011, 2012 ve 2013 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'na göre İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü, 2011 tarihinden itibaren 5125 kontenjan ile faaliyetine başlamıştır. Kontenjan 2012'de 5125 ve 2013 yılında 2050 kişi olmuştur.

3.3. Coğrafya öğretmenliği anabilim dallarının gelişimi

1982 yılında Atatürk, Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik ve Selçuk Üniversiteleri eğitim fakültelerine bağlı coğrafya öğretmenliği anabilim dalları kurulmuştur. 1991 yılında Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği, 1993'te Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği anabilim dalı açılmıştır. 1994'te Çanakkale Onsekiz Mart ve Marmara üniversitelerine bağlı eğitim fakültelerinde coğrafya öğretmenliği anabilim dalı açılarak coğrafya öğretmenliği anabilim dalı sayısı 8'e çıkmıştır (Çizelge 1 ve 3, Şekil 1).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Çizelge 3. Coğrafya öğretmenliği anabilim dallarının kuruldukları tarihe göre üniversitelere dağılışı.

Sıra	Üniversite, Fakülte ve Anabilim Dalı	Kuruluş Tarihi
1.	Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1982
2.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1982
3.	Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1982
4.	Selçuk (Necmettin Erbakan) Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1982
5.	Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1991
6.	Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1993
7.	Çanakkale 18 Mart Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1994
8.	Marmara Eğitim Fakültesi Atatürk Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalı	1994

Kaynak: <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz;jsessionid=7BD9B353B9EC5D7A84F4876500F18B93>
erişim: 11.07.13 ve Özey,1998, Koçman 1999, Kayan, 2000.

Coğrafya öğretmenliği anabilim dalları 1. sınıflarına 03.06.2013'te YÖK'ün eğitim fakülteleri ile ilgili yaptığı duyuru sonucunda öğrenci alınmamıştır. Bu nedenle 2013 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'nda eğitim fakültelerinde yer alan coğrafya öğretmenlikleri ve kontenjanlarına yer verilmemiştir.

3.4. Lisans Kontenjanı gelişimi

2003-2013 yılları arasındaki on yıllık süreçte coğrafya bölümleri lisans programları kontenjanları sürekli artmıştır. Ancak, coğrafya öğretmenliği anabilim dalları kontenjanı aynı hızda artmamıştır.

Coğrafya kontenjanlarının artışı önemli oranda fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinden kaynaklanmaktadır. Eğitim fakülteleri coğrafya öğretmenliği anabilim dallarında kontenjan artışları daha düzenlidir. Son beş yıllık kontenjanlara bakıldığında bu durum daha net görülebilir (Çizelge 4).

Coğrafya bölüm kontenjanları (ikinci öğretim dâhil) 2009'da 1556 kişi iken 2010'da 1935, 2011'de 7330, 2012'de 7530 ve 2013 yılında 4641 kişidir. Buna karşılık 2009 yılında eğitim fakülteleri coğrafya öğretmenliği anabilim dalı kontenjanları 310 kişi iken, 2010'da 310, 2011'de 305 ve 2012'de 305 kişidir (Çizelge 4).

Özellikle fen-edebiyat fakültelerine bağlı yeni ve ikinci öğretim coğrafya bölümlerinin açılması, kontenjanların artışıdaki en önemli faktördür. Bunun yanında 2011 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü'ne 5125 kontenjan verilmesi ile coğrafya kontenjanları iyice artmaya başlamıştır. Bu durum, coğrafya öğretmenliği atamalarında yığılmalara neden olmaktadır.

Çizelge 4. Coğrafya örgün (Ö) ve ikinci öğretim (İÖ) lisans kontenjanlarının fakülteye göre dağılışı (2009-2013).

Fakülte ve Bölümler	2009		2010		2011		2012		2013	
	Ö	İÖ	Ö	İÖ	Ö	İÖ	Ö	İÖ	Ö	İÖ
Edebiyat Fakülteleri Coğrafya Bölümleri (4 Bölüm)	215	-	225	-	295	70	315	75	333	88
Fen-Edebiyat Fakülteleri Coğrafya Bölümleri (18 bölüm)	706	435	900	600	930	700	1020	770	1062	908
Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü	60	-	60	-	60	-	65	-	40	-
Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi Coğrafya Bölümü	70	70	75	75	75	75	80	80	80	80
İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü	-	-	-	-	5125	-	5125	-	2050	-
Eğitim Fakülteleri Coğrafya Öğretmenliği Anabilim Dalları (8 Bölüm)	310	-	310	-	305	-	305	-	-	-
Toplam	1361	405	1570	675	6790	845	6910	925	3565	1076
Genel toplam	1766	405	2245	675	7635	845	7835	925	3565	1076

Kaynak: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12669/gecmis-yillara-ait-kilavuzlar.html> erişim: 11.07.13

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

3.5. 1981 sonrasında coğrafya öğretmenliği

1981 yılında yeni yükseköğretim kanunu ile coğrafya bölümleri standart bir çizgiye çekilmiş, mezunları için ilk akla gelen istihdam alanı coğrafya öğretmenliği olmuştur. YÖK döneminde (1981 sonrası) yapılan düzenlemelerle daha önce öğretmen yetiştiren eğitim enstitüleri dört yıllık eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür. Bu enstitülerde sosyal bilgiler eğitimi bölümleri içinde veya coğrafya eğitimi ve anabilim dallarında, edebiyat fakültelerindeki coğrafya bölümlerinin lisans programlarına benzer programlarla coğrafya öğretmenleri yetiştirilmeye başlanmıştır. Bunun yanında amacı öğretmenlik olan edebiyat fakültelerinin (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile fen-edebiyat fakülteleri dâhil) coğrafya bölümleri, öğrencilerine, öğretmenlik için gerekli olan özel bilgileri, bölüm programları yanında vermişlerdir. Böylece fen-edebiyat ile eğitim fakülteleri, hemen hemen aynı programlarla öğretmen yetiştiren kurumlar olarak faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bunun yanında eğitim fakültelerinde öğretmen yetiştirme amacının ön planda olması, daha fazla ilgi görmelerine ve puanlarının daha yüksek olmasına neden olmuştur. Zamanla giderek sayıları artan coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dallarından mezun sayısı arttıkça öğretmen atamalarında istihdam sorunları oluşmaya başlamıştır. 1997 yılında yürürlüğe giren yönetmenlik değişiklikleri ve ekleri ile doğrudan öğretmen olma hakkı eğitim fakültelerinden mezun olanlara verilmiştir. Fen-edebiyat fakülteleri ile Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ni bitirenler ise mezuniyetlerinden sonra alacakları üç yarıyılık tezsiz yüksek lisans ile öğretmen olma hakkını elde etmişlerdir (Kayan, 2000: 18-19).

1997 yılında fen-edebiyat fakülteleri mezunlarına öğretmenlik hakkının kaldırılması ile bu fakültelerin coğrafya bölümlerinden mezun olanların istihdam edilmeleri sorunu katlanarak artmıştır. Ancak, daha sonra fen-edebiyat fakülteleri mezunlarının almış oldukları lisans eğitimlerine ek olarak bir buçuk yıl tezsiz yüksek lisans bünyesinde pedagojik formasyon almalarının sağlanması ile fen-edebiyat fakülteleri mezunlarının öğretmenlik yapmaları önündeki engel ortadan kaldırılmıştır.

2009 yılında YÖK tarafından yapılan yeni düzenleme ile lisans süresince fen-edebiyat fakülteleri bölümlerinde, isteyen öğrenci pedagojik formasyon alarak mezun olduğunda öğretmenlik yapabilecek düzeye erişecek, ayrıca tezsiz yüksek lisans yapmasına gerek kalmayacaktır. Böylece lisan eğitiminden sonra hem zaman kaybı önlenecek hem de bu konuda yaşanan ekonomik, eğitimsel sorunlar azalacaktır.

Çizelge 5. 2003-2013 yılları arasında Türkiye üniversitelerinde yer alan coğrafya bölüm ve coğrafya öğretmenliği anabilim dallarının toplam kontenjan sayıları, ÖABT'ne coğrafya alanında giren kişi sayısı ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ataması yapılan coğrafya öğretmeni sayısı.

Yıl	Normal lisans kontenjanı	İkinci öğretim kontenjanı	Açık öğretim kontenjanı	Toplam lisans kontenjanı	Coğrafya öğretmenliği için başvuran ve 2013 ÖABT sınavına giren	Kadrolu Coğrafya öğretmeni olarak atanan	Sözleşmeli Coğrafya öğretmeni olarak atanan
2003	790	90	-	880	-	36	-
2004	800	90	-	890	-	135	-
2005	875	90	-	965	-	45	20
2006	1008	70	-	1078	-	93	-
2007	1014	80	-	1094	-	450	77
2008	1339	350	-	1689	-	140	352
2009	1356	500	-	1856	-	374	507
2010	1570	675	-	2245	-	526	76
2011	1665	845	5125	7635	3212	681	-
2012	1785	925	5125	7835	3012	608	-
2013	1518	1078	2050	4646	4519	481	-
Toplam	13 720	4 793	12 300	30 813	12 809	3 569	1 032

Kaynak: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12669/gecmis-yillara-ait-kilavuzlar.html> ve http://ikgm.meb.gov.tr/sayisal_veriler.asp?ID=207, erişim: 03.09.13

03.06.13 tarihinde YÖK, eğitim fakülteleri ile ilgili bir basın açıklamasında bulunmuştur. Basın açıklamasında Milli Eğitim Bakanlığının yeni öğretmen yetiştirme stratejisi çalışmalarını paralelinde, eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan ortaöğretim alan öğretmenliği bölümlerine önümüzdeki eğitim-öğretim yılından (2013-2014) itibaren öğrenci kontenjanı verilmemesi konusunda karar alındığı belirtilmiştir (<https://basin.yok.gov.tr> erişim 11.07.13). Böylece eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan coğrafya öğretmenliği bölümleri 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenci almayacaktır. Bu durum fen-edebiyat fakülteleri mezunları önündeki istihdam sorununu tamamen çözmeyecektir. Çünkü fen-edebiyat fakülteleri coğrafya bölümlerinden mezun olan sayısı, MEB öğretmen alımının çok üzerindedir.

2003 yılında toplam 880 lisans kontenjanına karşılık, 36 kişi coğrafya öğretmeni olarak atanmıştır. Yani toplam kontenjanın ancak % 4'ü atanabilmiştir. 2004 yılında toplam lisans kontenjanı 890 olmasına karşılık 135 kişi atanabilmiştir. Atananların 2004 kontenjanına oranı % 15'tir. 2005 yılında 965 lisans kontenjanına karşılık kadrolu olarak 45, sözleşmeli olarak 20 kişi atanmıştır. Bu rakam, lisans kontenjanının % 7'sine denk gelmektedir. 2006'da toplam lisans kontenjan sayısı 1078 iken atanan kişi sayısı 93'tür. Atananların 2006 kontenjanına oranı % 9'dur. 2007'de toplam kontenjan 1094 olmasına karşılık kontenjanın ancak % 48'i (450'si kadrolu 77'si sözleşmeli olmak üzere toplam 527 kişi) atanmıştır. 2008'de toplam 1689 kontenjana karşılık 140'ı kadrolu 352'si sözleşmeli olmak üzere toplam 492 kişi (2008 lisans kontenjanının % 29'una denk gelmektedir) atanmıştır. 2009'da coğrafya bölüm ve coğrafya öğretmenliği anabilim dallarının 1856 lisans kontenjanına karşılık 374'ü kadrolu, 507'si sözleşmeli olmak üzere 881 atama yapılmıştır. Yapılan atamalar 2009 lisans kontenjanının % 47'sine denk gelmektedir. 2010 yılında lisans kontenjanları 2245 olmasına karşılık 526'sı kadrolu, 76'sı sözleşmeli olmak üzere toplam 602 kişi atanmıştır. Atanan sayısı 2010 lisans kontenjanının % 27'sine tekabül etmektedir. 2011

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

yılında toplam lisans kontenjanı 7635, 2012’de 7835 ve 2013’te 4646’dır. Buna karşılık 2011’de 681 kişi (lisans kontenjanının % 9’u) ve 2012’de 608 kişi (lisans kontenjanının % 8’i) coğrafya öğretmeni olarak atanmıştır. 2013’te lisans kontenjanı 4646 kişi olmasına karşılık MEB coğrafya öğretmenliği ataması için 481 kontenjan (lisans kontenjanının % 10’u) ayırmıştır (Çizelge 5 ve 6).

2011’de coğrafya öğretmeni olmak için başvuran 3212 kişinin ancak % 21’i (681 kişi), 2012’de coğrafya öğretmeni olmak için başvuran 3012 kişinin ancak % 20’si (608 kişi) coğrafya öğretmeni olabilmıştır. 2013’te ilk kez yapılan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) Sınavı’na 4519 coğrafya öğretmen adayı katılmıştır. 2011’den itibaren ise sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmamıştır (Çizelge 6).

2013’te MEB’in isteği üzerine ÖSYM tarafından ilk kez yapılan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi Sınavı’na (ÖABT) coğrafya öğretmenliği alanında 4 519 kişi sınava girmiştir. 2013 Eylül atamasında MEB coğrafya öğretmenliğine 481 kontenjan ayırmıştır. Coğrafya öğretmenliği için 2013’te MEB tarafından açıklanan kontenjan ÖABT sınavına girenlerin ancak % 11’idir. Bu durumda ÖABT’ye girenlerin % 89’u (4038 kişi), önceki yıllarda atanamayan coğrafya öğretmenleri gibi ya işsiz kalacak ya da özel sektörde düşük ücretle ve iş güvencesiz olarak çalışmaya başlayacaklardır (Çizelge 5 ve 6). Çizelge 5 verilerinden de anlaşıldığı gibi atanan öğretmen sayısı, öğretmen olmak için başvuru yapanların tamamının isteğini karşılamaktan uzaktır.

Bunun yanında atanamayan adaylar, bir sonraki atama döneminde atanabilmek için kurslara gitmektedir. Bu durum hem zaman ve para kaybına neden olmakta hem de üniversitede verilen lisans eğitimini değersizleştirmektedir. Bunun yanında bir sonraki atama döneminde yığılmalara neden olarak işsizliğin artmasına sebep olmaktadır.

3.6. Sözleşmeli Coğrafya Öğretmenliği Uygulaması

Son yıllarda yapılan atamalarda sözleşmeli coğrafya öğretmenliğine yönelimin olduğu anlaşılmaktadır. 2005 yılında ilk kez 20 sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmıştır. 2006’da sözleşmeli coğrafya öğretmenliği ataması yapılmazken, 2007’den itibaren sözleşmeli öğretmenlik uygulamasının yaygınlaştırılmaya başlandığı görülmektedir. 2007’de 77, 2008’de 352, 2009’da 507, 2010’da 223 sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmıştır. Buna karşılık, 2011 ve 2012’de sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmamıştır (Çizelge 5).

Günümüzde Türkiye’de okullarda 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 4/A maddesi kapsamında devlet memuru statüsünde çalışan kadrolu öğretmenler yanında, aynı kanunun 4/B maddesine göre çalışan sözleşmeli öğretmenlerle birlikte ders ücreti karşılığı çalıştırılan öğretmenler, ayrıca sayıları az olmakla birlikte vekil öğretmenler bulunmaktadır (Bayram, 2009: 31, Bilir, 2011: 227).

Giderek yaygınlaşan işgücü piyasasının vazgeçilmez bir unsuru olarak kabul edilen kısmi süreli çalışma, istihdam artışı ile yakından ilgilidir. Ancak kısmi süreli çalışmanın aşırı yaygınlaşması, işgücü piyasasında tam zamanlı istihdam fırsatının fazla olmadığı bir göstergesi şeklinde açıklanabilir (Walwei, 1997: 7-8).

Son yıllarda sıkça duyulan kamu reformu hareketinin mantığı, kamu hizmet alanlarının piyasaya açılması, paralı hale getirilmesi, devlet tarafından karşılanan çalışanların sosyal haklarının tasfiyesini hedeflemektedir. Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması da son yıllarda küreselleşme ile birlikte hız kazanan toptan kalite yönetimi, özelleştirme, esnekleştirme ve piyasalaştırma politikalarının eğitim alanındaki yansımalarındandır (Bayram, 2009: 31).

MEB’de 2005-2006 eğitim-öğretim yılında uygulanmaya başlanan sözleşmeli personel çalıştırılması sistemi, 26.8.2005 tarihli ve 2005/9345 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile düzenlenmiş ve “Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar”

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

adıyla, 02 Eylül 2005 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yasal temele oturtulmuştur. Milli Eğitim Bakanlığı’nın (MEB) 2005/78 sayılı genelgesiyle uygulama esasları belirlenmiştir (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/09/20050910-2.htm>, erişim: 02.09.13, http://personel.meb.gov.tr/upload/2005-78_sozlesmeli_genelge.pdf, Erişim: 02.09.13, Karadeniz ve Demir, 2010: 57-59).

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu 4/B maddesinde 21 Mart 2006 tarihinde yapılan yasal değişiklikle, norm kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmenlerle kapatılmaması hallerinde, MEB’in sözleşmeli öğretmen görevlendirmesine olanak sağlanmıştır. Bunun yanında 4 Nisan 2007’de yeni bir 32 paragraf eklenerek “sözleşmeli personel seçiminde uygulanacak sınav ile istisnaları, bunlara ödenebilecek ücretlerin üst sınırları ile verilecek iş sonu tazminat miktarı, kullanılacak izinler ve bu hususlara ilişkin esas ve usuller Bakanlar Kurulunca kararlaştırılır” denmiştir. Böylece sözleşmeli personelin yasa ile düzenlenmesi gereken özlük hakları, “Bakanlar Kurulu” kararlarına bırakılmıştır (Şahin, 2008, 81).

Bu durum, sözleşmeli öğretmenlerin gerek mesleki gerekse sosyal hakları açısından sorunlarının katlanarak artmasına neden olmaktadır. Özellikle devlet memurlarının sahip olduğu genel güvence sisteminden yoksun olmaları ise en önemli problemlerden birisidir.

3.7. Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) Sınavı

ÖSYM tarafından 10 Aralık 2012 tarihinde yapılan basın açıklamasında Milli Eğitim Bakanlığı’nda öğretmen istihdamının, KPSS Eğitim Bilimleri Testi’nin neticelerine göre gerçekleştirilmekte olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte MEB’in talebi üzerine, MEB, Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı (ÖSYM) ve Devlet Personel Başkanlığı (DPB) arasında, “Kamu Görevlerine İlk Defa Atanacaklar İçin Yapılacak Sınavlar Hakkında Genel Yönetmelik” kapsamında bir protokol imzalanmıştır. Aşağıdaki Çizelgede yer alan alanlarda öğretmenlerin atanabilmesi için KPSS Eğitim Bilimleri Testi’nin sonuçlarına ek olarak, öğretmenlerin alan bilgilerinin de ölçülmesi amacı ile Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sonuçlarının da dikkate alınarak atamaların gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

Bu kapsamda, 14 Temmuz 2013 yılında yapılan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) Türkçe, Matematik (İlköğretim) , Fen Bilimleri/Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler, Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, Coğrafya, Matematik (Lise), Fizik, Kimya, Biyoloji, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Yabancı Dil (Almanca, Fransızca, İngilizce) alanlarında uygulanmıştır.

ÖSYM tarafından 14 Temmuz 2013’te ilk kez yapılan Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi (ÖABT) sınavına 142 315 kişi katılmıştır. ÖABT sınavına coğrafya alanında 4 519 kişi girmiştir. ÖABT’de, en fazla sosyal bilgiler (19 179), Türk Dili ve Edebiyatı (17 656), İngilizce (15 044), Türkçe (13 633), Fen ve Teknoloji (13 598), Tarih (12 665) ve Matematik (12 555) alanlarında adayların sınava girdiği dikkat çekmektedir (Çizelge 6).

MEB tarafından 03.09.2013 tarihinde Eylül 2013’te atama yapılacak alanların kontenjanı açıklanmıştır. Buna göre en fazla atama yapılacak alanlar İngilizce (5014), İlköğretim Matematik (3562), Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (3380), Türkçe (3054), Fen ve Teknoloji (2719), Rehber Öğretmen (2598), Türk Dili ve Edebiyatı (2450), Matematik (1960) öğretmenlikleridir. Bunun yanında Sınıf Öğretmenliği (1820), Okul Öncesi Öğretmenliği (1789), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (1761), Bilişim Teknolojileri Öğretmenliği (1569) ve Beden Eğitimi Öğretmenliği (1500) en fazla atama yapılacak alanlar arasındadır (Çizelge 6).

Eylül 2013’te atama yapılacak alanlarda açıklanan kontenjanın, ÖABT sınavına giren adayların tamamını istihdam etmekten uzak olduğu görülmektedir. Örneğin İngilizce öğretmenliğinde bu oran % 33 (5014) iken, ilköğretim Matematik öğretmenliğinde % 56

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

(3562)'dir. Söz konusu oran, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi'nde % 45 (3380), Türkçe'de % 33 (3054), Fen ve Teknoloji'de % 20 (2719), Türk Dili ve Edebiyatı'nda % 14 (2450), Matematik'te % 16 (1960), Sosyal Bilgiler'de % 9 (1769)'dur (Çizelge 6).

Ayrılan kontenjan açısından, Coğrafya öğretmenliğinin % 11 (481)'lik oranla en az atama yapılan alanlardan biri olduğu görülmektedir (Çizelge 6). Çizelge 6 verilerinden de anlaşıldığı gibi açıklanan kontenjan, daha önceki yıllardan atamayı bekleyen adaylar da düşünüldüğünde oldukça yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle söz konusu atanamayan yetişmiş uzman işgücüne alternatif çalışma alanları yaratılmalıdır.

Çizelge 6. 2011-2013 yılları arasında bazı branşlarda öğretmen olmak için başvuran kişi sayısı ile atanan kişi sayısı ve ÖABT sınavına giren kişi sayısı ile atanan kişi sayısının başvuru ve ÖABT'ye oranı (2011 yılından itibaren MEB tarafından düzenli bir şekilde atama için başvuran kişi sayısı yayımlandığı için Çizelgede 2011-2013 yıllarına ait veriler kullanılmıştır).

Alan	2011			2012			2013		
	Başvuru	Atanan	Başvuruya oranı (%)	Başvuru	Atanan	Başvuruya oranı (%)	ÖABT sınavına giren	Atama kontenjani	Atama kontenjanının ÖABT'ye oranı (%)
1. Almanca Öğr.	1672	216	12,9	279	3	1.10	2757	410	14,9
2. Beden eğitimi Öğr.	5045	1772	35,1	10 932	2872	26,2	-	1500	-
3. Bilişim tekn. Öğr.	1591	650	40,9	4023	456	11,3	-	1569	-
4. Biyoloji Öğrt.	2023	324	16,0	3851	245	6,4	6187	320	5,2
5. Coğrafya öğr.	3212	681	21,2	3012	608	20,2	4519	481	10,6
6. Din kült. veAhl. Bilg. Öğretmenliği	2747	1973	71,8	2449	2253	91,9	7572	3380	44,6
7. Felsefe öğr.	1037	263	25,4	4461	180	4,0	-	144	-
8. Fen ve tekn. öğrt.	5737	1641	28,6	12 910	3787	29,3	13 598	2718	19,9
9. İlköğr. Mat. öğr.	4917	1602	32,6	7741	4184	56,2	6 370	3562	55,9
10. İngilizce öğret.	14049	3550	25,3	13 153	4567	34,7	15 044	5014	33,3
11. Kimya öğr.	1697	301	17,7	3232	250	7,8	4 518	159	3,5
12. Matematik öğret.	7677	1743	22,7	8761	1502	17,1	12 555	1960	15,6
13. Müzik öğr.	3598	1003	27,9	3792	1289	33,9	-	192	-
14. Okul öncesi öğr.	25909	4805	18,5	12 516	6225	49,7	-	1789	-
15. Rehber öğretmen	12484	2619	20,9	3414	3198	93,7	-	2598	-
16. Görsel sant. öğr.	2854	709	24,8	5894	895	15,9	-	357	-
17. Sınıf öğr.	21969	10067	45,8	12 098	5255	43,5	-	1820	-
18. Sosyal bilg. Öğr.	10036	1258	12,5	13 685	2436	17,8	19 179	1761	9,2
19. Tarih öğr.	3029	577	19,0	6452	549	8,5	12 665	363	2,9
20. Tekn. ve tas.öğr.	15068	823	5,5	725	685	94,5	-	184	-
21. Türk dili ve Ed.	8671	2251	25,9	11 412	2065	18,1	17 656	2450	13,9
22. Türkçe öğr.	5416	1429	26,4	14379	4931	34,3	13 633	3054	33,3
Toplam	160438	40257	25,1	159171	48435	30,4	136253	35780	26,3

Kaynak: http://ikgm.meb.gov.tr/sayisal_veriler.asp?ID=207 05.09.13,

http://ikgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/03091530_son.pdf, erişim: 06.09.13

<http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/KPSS1/2013->

KPSS%20A%20GRUBU%20ve%20C3%96%C4%9ERETMENL%C4%BOK.pdf, erişim: 06.09.13

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

4. Atanamayan Öğretmenler Sorunu

Günümüzde Türkiye’de öğretmen istihdamı alanında yaratılan iş arzından daha çok iş talebi söz konusudur. Bu durum öğretmen istihdamında sorunlar oluşmasına ve atanmayan çok sayıda öğretmenin ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Çizelge 5, 6 ve 7). Böylece mezunların önemli bir bölümü işsiz kalmaktadır. Bu durumun ortaya çıkmasında son yıllarda bütün kentlerde üniversitelerin açılması ve bu üniversitelere bağlı yeni eğitim fakültelerinin açılması ve mezun vermeye başlaması da etkili olmuştur. Bunun yanında ikinci öğretim programlarının giderek yaygınlaşması, mezun sayısının artmasına ve öğretmen işsizliğine neden olmaktadır. Ayrıca geçmiş yıllarda ataması yapılmayan öğretmenler de yeni açılan kontenjanlara başvurmakta ve istihdam sorununu daha da büyötmektedir.

Çizelge 6 incelendiğinde, başta coğrafya öğretmenliği olmak üzere Beden Eğitimi, Fen Bilgisi, İlköğretim Matematik, İngilizce, Kimya, Matematik, Okul Öncesi, Reşim-İş/Resim/Görsel Sanatlar, Sınıf, Sosyal Bilgiler, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı ve Türkçe öğretmenliği alanlarında atama bekleyen çok sayıda kişi olduğu anlaşılmaktadır. Yani atama bekleyen ve işsiz kalanlar, sadece coğrafya öğretmenliği ve bölümü mezunları değildir.

2013 MEB verilerine göre, “atanamayan 300 000 öğretmen” bulunmaktadır. Öğretmen atamalarında Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) kesin belirleyici değildir. Başka bir anlatımla Genel Yetenek, Genel Kültür, Eğitim Bilimleri ve 2013 itibarıyla yalnız 15 branşta yapılabilen Öğretmenlik Alan Sınavı testlerinden oluşan KPSS bir yeterlilik sınavı değil, eleme sınavıdır. Buna göre MEB örneğin Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Öğretmenliğine (RPD) 14 puanla atama yaparken, Fizik Öğretmenliğine 88, İlköğretim Matematik Öğretmenliği’ne 87 puanla atama yapmamaktadır. Belki de tam da bu nedenle bir sivil toplum örgütü olan ve öğretmen işsizliğine dikkat çekmeye çalışan platform, kendisini “Ataması Yapılmayan Öğretmenler Platformu” olarak tanımlamaktadır. Gerçekte 2009’da KPSS’de en yüksek notu alarak Türkiye birincisi olan aday, fizik branşında kontenjan bulunmadığı için atanamamıştır (Aydın, 2013, erişim: 04.09.13).

Çizelge 7’den de anlaşıldığı gibi KPSS sınavına çok sayıda kişi girmesine rağmen atamalar sınırlı kalmaktadır. 2003’te yapılan 22 814 atama, KPSS’ye giren toplam 127 923 öğretmen adayı sayısının ancak % 18’idir. Benzer durum 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında da görölmektedir. Yapılan atamalar hiçbir yılda KPSS sınavına girenlerin yarısı oranına bile erişmemiştir (Çizelge 7).

Çizelge 7. 2003-2013 yılları arasında KPSS’ye giren öğretmen adayı sayısı ile ataması yapılan öğretmen sayısı ve ataması yapılan öğretmen sayısının sınava giren öğretmen sayısına oranı.

Yıllar	KPSS’ye giren öğretmen adayı sayısı	Ataması yapılan öğretmen sayısı	Ataması yapılan öğretmen sayısının sınava giren öğretmen sayısına oranı (%)
2003	127 973	22 814	17,8
2004	182 160	19 029	10,4
2005	173 428	20 777	12,0
2006	202 710	31 000	15,3
2007	205 433	19 493	9,5
2008	237 520	20 016	8,4
2009	244 269	23 893	9,8
2010	234 352	40 922	17,5
2011	229 767	62 064	27,0
2012	299 709	36 552	12,2
2013	263 055	40 000	15,2
Toplam	2 400 366	281 361	11,7

Kaynak: <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12668/gecimis-yillardaki-sinavlara-ait-sayisal-bilgiler.html> erişim: 05.09.13 ve http://ikgm.meb.gov.tr/sayisal_veriler.asp?ID=207 erişim: 05.09.13

MEB Öğretmen İstihdam Projeksiyonları Stratejileri Projesi’ne göre Türkiye’de 776 000 öğretmen bulunmakta ve kamu çalışanların 3’te 1’ini öğretmenler oluşturmaktadır. Aynı projeye

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

göre 2013 Mayıs ayı itibari ile 127 000 öğretmen ihtiyacı olduğu ve bu sayının 140 000'e ulaşacağı öngörülmektedir. 776 000 öğretmenin 160 000'nin son 10 yılda istihdam edildiği aynı projede belirtilmektedir. KPSS' ye girip de atama bekleyen öğretmen adayının 296 500 civarında olduğu açıklanmaktadır. Projede ayrıca, öğretmenlik okuyan öğrenci sayısının da 744 000 kişi olduğu, sürecin iyi yönetilememesi halinde bir kaç yıl sonra çalışandan daha çok atama için bekleyen insan ile karşı karşıya kalınacağına işaret edilmiştir (MEB, 2013, erişim: 05.09.13).

MEB verilerine göre de birçok alanda atama bekleyen binlerce öğretmen bulunurken, Milli Eğitim Bakanlığı açık kadrolara öğretmen ataması yapmamaktadır. Bunun yanında ücretli öğretmenlik, sözleşmeli öğretmenlik atamaları ile boş kadroları doldurmaya çalışmaktadır. Ayrıca öğretmen ücretlerini dünyadaki örneklerine göre çok düşük tutmakta, okullara yeterli ödenek aktarmayarak kamu okullarında hizmetin etkisiz ve kalitesiz olmasına neden olmaktadır. Böylece vatandaşlar çocuklarının daha iyi eğitim görmesini sağlamak için özel eğitim kurumlarına yönlendirilmeye zorlanmaktadır. Eğitim, kamusal hizmet alanı olmaktan çıkarılarak, ticari bir meta durumuna getirilmektedir. Öğretmeni oyunun parçası olmaktan kurtaracak mesleki örgütlenmeler ise yetersizdir (Bilir, 2011: 243).

Günümüzde, “genç işsizliği” sorunu, sadece Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin değil, gelişmiş ülkelerin de en önemli ekonomik problemlerinden biridir. Bu nedenle genç işsizliği genel işsizlik gibi küresel bir sorun olarak kabul edilmektedir. Eğitim sistemimizin istihdam yaratma kapasitesinin yetersiz olması nedeniyle Türkiye’de genç işsizliği giderek yaygınlaşmaktadır. İş dünyası ile eğitim kurumları arasındaki eşgüdümsüzlük, hayat boyu öğrenme stratejisinin eksikliği, sekiz yıllık zorunlu eğitim süresinin artık yetersiz kalışı, sınırlı sayıda öğrenciye yüksek standartlarda, geride kalan toplumun büyük kesimine ise rekabetçi olmayan ve çok düşük düzeyde eğitim imkânı sunulması ve öğrencilere işgücü piyasaları ile ilgili bilgilendirme yapacak kariyer danışmanlığı hizmetlerinin gelişmemiş olması gibi nedenler genç işsizliğini arttırmaktadır. Eğitim sistemimiz istihdam yaratan bir yapıdan çok, mesleksiz gençlerin işgücü piyasalarına katılmalarını sağlayan bir özellik taşımaktadır (Murat ve Şahin, 2011: 93).

Her yıl 30-40 000 civarında öğretmen alınmasına karşılık geçmiş yıllarda oluşan yığılma ve mezun sayısının fazla olması, atanmayan öğretmen sayısının giderek artmasına neden olmaktadır. 2013 MEB verilerine göre atanmayı bekleyen yaklaşık 300 000 öğretmenin bulunması sorunu daha da içinden çıkılmaz hale getirmektedir. Son bir çözüm olarak YÖK’ün aldığı kararla eğitim fakültelerinin ortaöğretim coğrafya, matematik, fizik, kimya gibi öğretmenlik anabilim dallarına 2013’ten itibaren öğrenci alınmaması çare olarak düşünülmektedir. Böylece mezunlar azaltılarak, ihtiyaç olan alanlarda öğretmen yetiştirilerek konuya çözüm getirilmeye çalışılmaktadır. Ancak bu durum, yıllardır atanmayı bekleyen yaklaşık 300 000 civarındaki öğretmen için kısa vadede çözüm getirmemektedir. Çünkü bu insanlar bir an önce atanmayı beklemektedir. Atamaların yapılmaması iş bekleyen öğretmenlerin psikolojik, toplumsal ve ekonomik sorunlarının giderek artmasına neden olacaktır. Böylece, nitelikli eğitim almış, söz konusu uzman iş gücünün iş güvencesiz, düşük ücretle sosyal ve özlük haklardan yoksun veya bu hakları tırpanlanmış bir şekilde esnek istihdam ve çalışma biçimleri altında çalışmaya zorlanmakta olduğu izlenimi ortaya çıkmaktadır.

5. Tartışma

Coğrafya bölümlerinden mezun olanların nerede istihdam edilecekleri konusunda yapılan tartışmalar halen devam etmektedir. Orta öğretimde coğrafya öğretmeni olarak görev yapabileceği gibi, modern bilimsel coğrafyadan beklendiği şekilde, farklı alandaki bilgilerin birlikte değerlendirilmesiyle mekân planlamalarına bilgi ve bilimsel yorumlarıyla katkıda bulunabilir (Kayan, 2000: 20, Özbek ve diğerleri, 2007: 232).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

Türkiye üniversiteleri coğrafya bölümlerinin lisans ve lisansüstü programlarında CBS ve Uzaktan Algılama yanında çeşitli klimatolojik, hidrolojik/hidroklimatolojik, jeomorfolojik ve istatistiksel analiz yöntemleri, küresel iklim değişikliği ve iklimsel değişkenlik analizlerine kadar değişen uygulamalı dersler yanında ekoloji, turizm ve ulusal-küresel gelişmeleri yansıtan dersler bulunmaktadır. Coğrafyacıların coğrafya öğretmenliği dışında istihdam edilmeleri önündeki yasal engeller kaldırılarak coğrafyacıların birçok kurum ve kuruluşta istihdam edilmesi sağlanabilir.

Coğrafyacılar, geçmişte hem coğrafyacı (temel olarak fiziki coğrafya) hem de jeomorfolojik olarak, Devlet Meteoroloji İşleri (DMİ) ve Maden Tetkik ve Arama (MTA), Devlet Su İşleri (DSİ), İller Bankası, Kara yolları ve Orman Bakanlığı gibi çok sayıda teknik bakanlık ve kuruluşta çalışma olanağı bulmuşlar ve Türkiye'nin kalkınmasına ciddi katkılarda bulunmuşlardır. Coğrafyacılar, bugün de, başta DMİ, Orman ve Su Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, MTA ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) gibi uygulama yapan ve karar veren kurum ve kuruluşlarda ülkenin kalkınması ve refahının artırılması için iş bulmak ve çalışmak istemektedir. Ancak başta DMİ olmak üzere, birçok kurum, kuruluş ve bakanlıkta, coğrafyacıların yapabileceği, mesleki yetkinlik ve sorumluluk alanına giren işlerde, başka meslek gruplarının çalıştığı, istihdam edildiği görülmektedir (Türkeş, <http://cografyabilimi.net/cografyacılar-ne-yapsin/> erişim: 11.07.13).

Öğrencinin yurtdışında daha kolay anlaşılabilir ve kıyaslanabilen bir diplomaya sahip olmayı sağlaması, iş imkânlarına veya ileri seviyedeki yurt dışı eğitim olanaklarına daha kolay erişim imkânı vermesi nedeniyle Avrupa Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System-ECTS/AKTS) yaygınlaştırılmalıdır.

Modern İngilizce, anadili farklı olan insanların konuştuğu ilk "küresel ortak dil" olarak tanımlanmaktadır. İngilizce iletişim, bilim, ticaret, havacılık, eğlence, radyo ve diplomasi alanlarında egemen uluslararası yardımcı dildir. Bu nedenle coğrafya bölümü lisans programlarından itibaren İngilizce hazırlık sınıfları konulmalı ve bazı dersler lisans düzeyinden itibaren İngilizce verilebilmelidir. Böylece coğrafya mezunları yurtdışında da çalışma ve kendilerini geliştirme imkânı bulabilirler.

Yoksa trajik bir durum olarak coğrafya bölüm ve öğretmenliği mezunlarının büyük kısmı üniversiteyi bitirmiş diplomalı ve işsiz aydın gençler olarak kalacaklardır.

6. Sonuç

Türkiye'de coğrafya bölümleri ve ikinci öğretim veren coğrafya bölümleri yaygınlaşmaktadır. 1981 YÖK düzenlemesine kadar, sadece 4 coğrafya bölümü varken, 2013 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'na göre 25 coğrafya bölümü bulunmaktadır. Aynı kılavuza göre 17 coğrafya bölümünde ikinci öğretim verilmektedir.

İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Coğrafya Bölümü, 2011 tarihinden itibaren 5125 kontenjan ile faaliyetine başlamıştır. Kontenjan, 2012'de 5125 ve 2013 yılında 2050 kişi olmuştur.

2012 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu'na göre üniversitelerin eğitim fakülteleri bünyesinde 8 coğrafya öğretmenliği anabilim dalı bulunmaktadır. Ancak Coğrafya öğretmenliği anabilim dallarına, 03.06.2013 tarihinde YÖK'ün eğitim fakülteleri ile ilgili yaptığı duyuru sonucunda öğrenci alımı durdurulmuştur.

Coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı mezunları mezuniyet sonrası istihdam sorunu yaşamaktadırlar. Coğrafya bölümü ve coğrafya öğretmenliği anabilim dalı kontenjanı 2003'te 880, 2004'te 890, 2005'te 965, 2006'da 1078, 2007'de 1094, 2008'de 1689, 2009'da 1856, 2010'da 2245, 2011'de 7635, 2012'de 7835 ve 2013'te 4641 kişidir. Coğrafya

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

öğretmeni olmak için 2011’de 3212 kişi ve 2012’de 3012 kişi başvurmuştur. 2013’te ilk kez yapılan ÖABT sınavına, coğrafya öğretmenliği alanında 4 519 kişi katılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2003’te 36, 2004’te 135, 2005’te 65, 2006’da 93, 2007’de 527, 2008’de 492, 2009’da 881, 2010’da 602, 2011’de 681 ve 2012’de 608 coğrafya öğretmeni atanmıştır. 2013 Eylül atamasında coğrafya öğretmenliği için 481 kontenjan ayrılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ataması yapılan coğrafya öğretmeni sayısı, coğrafya bölümü ve öğretmenliği anabilim dalı lisans kontenjanı ile aynı oranda artmamaktadır.

Son yıllarda yapılan atamalarda sözleşmeli coğrafya öğretmenliği atamalarının önem kazandığı görülmektedir. 2005’te 20 sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılırken 2006’da herhangi bir coğrafya sözleşmeli öğretmenlik ataması yapılmamıştır. Ancak 2007’den itibaren sözleşmeli öğretmenlik uygulamasının yaygınlaştırılmaya başlandığı görülmektedir. 2007’de 77, 2008’de 352, 2009’da 507, 2010’da 76 sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmıştır. Buna karşılık 2011 ve 2012’de sözleşmeli coğrafya öğretmeni ataması yapılmamıştır.

Küreselleşmenin ortaya çıkardığı fırsatlar iyi değerlendirilmelidir. Mezunlara coğrafya öğretmenliğine alternatif çalışma alanları yaratılmalıdır. Yaşanan istihdam sorunlarının aşılması için lisan seviyesinden itibaren göstermelik yabancı dil hazırlık sınıfı yerine yoğun bir yabancı dil hazırlık sınıfı eğitimi verilmelidir. Lisans derslerinden bazıları yabancı dilde verilebilmelidir. ECTS/AKTS yaygınlaştırılmalıdır. CBS/GIS, ekoloji, istatistik, klimatoloji, turizm derslerine ağırlık verilmelidir. Böylece öğretmenlik mesleğine alternatif alanlarda (turizm, planlama, meteoroloji vb.) coğrafyacıların çalışmaları sağlanabilmelidir. Ayrıca coğrafyacıların coğrafya öğretmenliği dışında istihdam edilmeleri önündeki yasal engeller kaldırılmalıdır. Coğrafya akademisyenlerine bu konuda büyük sorumluluklar düşmektedir. Ancak bu konuda ki örgütlenme yetersizliği önemli engellerdendir. Türk Coğrafya Kurumu yeniden yapılandırılıp etkili bir sivil toplum kuruluşuna dönüştürülerek siyasiler üzerinde baskı oluşturulup coğrafyacıların istihdamı önündeki engeller kaldırılmalıdır.

Milli Eğitim Bakanlığı öğretmen yetiştirme stratejisi ve işsizlik oranları dikkate alınarak, bazı coğrafya bölümlerin kontenjanları azaltılabilir veya ikinci öğretim veren coğrafya bölümleri kapatılabilir. Özel sektör, coğrafyacı ve coğrafya öğretmenleri için cazip hale getirilmelidir. Böylece coğrafya bölüm ve öğretmenlik mezunlarının yaşadığı istihdam sorunları azaltılabilir.

KAYNAKÇA

- AYDIN, A. (2013). Toplumsal Bir Sorun: Öğretmen İstihdamı. <http://gundem.milliyet.com.tr/toplumsal-birsorunogretmen/gundem/ydetay/1745332/default.htm>, erişim: 02.09.13
- BAYINDIR, N., ÖZEL, A., BOZKURT, N., ve UNGAN, S. (2008). “Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen İstihdam Politikalarının, Öğretmen Adaylarının Hizmet Öncesindeki Kişisel Ve Mesleki Değerlerinin Gelişimine Etkisi”. *EKEV Akademi Dergisi*, (34): 55-56.
- BAYRAM, G. (2009). Öğretmenlerin İstihdam Biçimi Farklılıkları Ve Yarattığı Sorunlar: Ankara’da Çalışan Sözleşmeli Ve Ücretli Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- BİLİR, A. (2011). “Türkiye’de Öğretmen Yetiştirmenin Tarihsel Evrimi ve İstihdam Politikaları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(2):223-246.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., KILIÇ, Ç. E., ERKAN, A.Ö., KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 5. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

- CALDERON, R.,E. (2004), "Getting Young People into Work: A Challenge and an Opportunity", in Policy Proposals for Decent Work and Employment for Young People, ILO, 2004/3 (136): 65–76.
- ÇETİNKAYA, E. (2010). "Genç İşsizliğin Teorik Açıklamaları". *İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (58): 45-57.
- DİLEKMEN, M. (2008). "Etkili Eğitim İçin Etkili Öğretmenlik". *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2):213-221.
- DURGUN, Ö. (2011). "İstihdam Artışı İşsizlik Sorununu Çözmekte Yeterli Midir?". *Mevzuat Dergisi*, 14 (160): 1-14.
- DURUEL, M., KARA Mehmet, M. (2009). "Küresel İşsizlik ve İstihdamda Yeni Perspektifler". *İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (57): 357-363.
- DURUEL, Mehmet, M., ve KARA, M. (2009). "Küresel İşsizlik ve İstihdamda Yeni Perspektifler". *İstanbul Üniversitesi Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (57): 357-363.
- ERDAYI, A,U. (2009). "Dünyada Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye". *Çalışma ve Toplum*, (22): 133-162.
- KARADENİZ, Y., DEMİR, S.B.(2010). "Sözleşmeli Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2):55-77.
- KARASAR, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- KAYAN, İ. (2000). "Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi". *Ege Coğrafya Dergisi*, (11): 7-22.
- KOÇMAN, A (1999). "Cumhuriyet Döneminde Yüksek Öğretim Kurumlarında Coğrafya Öğretimi ve Sorunları". *Ege Coğrafya Dergisi*, (10): 1-14.
- MURAT, S., ŞAHİN, L. (2011). "Gençlerin İstihdamı/İşsizliği Bakımından Türk Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi". *Çalışma ve Toplum*, (30): 93-135.
- ÖZBEK,R., KAHYAOĞLU,M., ve ÖZGEN, N. (2007). "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi". *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2):221-232.
- ÖZEY, R (1998). *Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretimi*. Konya: Öz Eğitim Yayınları.
- ÖZOĞLU, M. (2010). "Türkiye’de öğretmen yetiştirme". *Seta Analiz*, (17): 1-37.
- SAYIN, F. (2011). "Türkiye’de 1988-2010 Döneminde Eğitim Ve Büyümenin Genç İşsizliğine Etkisinin Analizi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,13(4): 33-53.
- ŞAHİN, Ö. (2008) "Yalancık’tan Öğretmenlik’ ve Kadınlar/ Yeni Liberal Eğitim Düzeninde Yenilenmiş Öğretmen İstihdam Rejimi". E. A. Ateş ve H. Çağlayan (Editörler). **Eğitim ve Bilim İşkolunda Çalışan Kadınların Sosyal Hakları ve İş Güvencesi**, Ankara: Eğitim-Sen Yayınları, ss. 68-96.
- TATLIDİL, E. ve XANTHACOU, Y. (2002), "Türk İşgücünün Yapısı ve Avrupa Birliği İstihdam Politikaları". *Ege Akademik Bakış*, 2(2):1-1
- TÜRKEŞ, M. (2012). Coğrafyacılar Ne Yapsın? <http://cografyabilimi.net/cografyacılar-ne-yapsin/>, erişim: 08.07.13

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

- UYGUN, S. (2005). “Türkiye’de Geçici Öğretmen İstihdam Sorunu”, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri. 28-30 Eylül 2005, Cilt: 2, s.589-595 Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli.
- WALWEI, U. (1997), “Flexibility of Employment Relationships: Possibilities and Limits”, Institute for Employment Research; Labour Market ResearchTopics. (22):1-13.
- WERNER, H. (1999), “Countries With Successful Employment Policy-What is Behind Their Success”, Institute for Employment Research; Labour Market ResearchTopics. (33):1-22.
- http://ikgm.meb.gov.tr/sayisal_veriler.asp?ID=207, erişim: 10.07.13
- <https://basin.yok.gov.tr/files/e8812a81cc4ecda4e1956ae037ee510a.pdf>, erişim: 11.07.13
- <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz;jsessionid=7BD9B353B9EC5D7A84F4876500F18B93>, erişim: 11.07.13
- <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12669/gecmis-yillara-ait-kilavuzlar.html>, erişim: 11.07.13
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2005/09/20050910-2.htm>, erişim: 02.09.13
- http://personel.meb.gov.tr/upload/2005-78_sozlesmeli_genelge.pdf, erişim: 02.09.13
- <http://www.osym.gov.tr/belge/1-12668/gecmis-yillardaki-sinavlara-ait-sayisal-bilgiler.html>, erişim: 05.09.13
- <http://www.meb.gov.tr/haberler/haberayrinti.asp?ID=10289>, erişim: 05.09.13
- <http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2013/KPSS1/2013-KPSS%20A%20GRUBU%20ve%20C3%96%C4%99ERETMENL%C4%B0K.pdf>, erişim: 06.09.13
- http://ikgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2013_09/03091530_son.pdf, erişim: 06.09.13

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/9 Summer 2013

